

VITALITAT

Al. Borrás
Torrás

Revista Olotina Literaria, científica y administrativa.

SETMANARI DEFENSOR DELS INTERESSOS DE LA COMARCA QUE NO ESTÁ ADHERIT NI AFILIAT A CAP PARTIT POLITIC

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Imprempta de Pere Aubert. Sant Bernat, n.º 2

Els pagos son a la bestreta.

Dels treballs publicats ne responen sos autors.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Any, 5 ptes.—Nombre solt, 10 céntims.

DE LES OBRES QUE'S REBIN SE'N DONARÁ COMPTE Y DE LES QUE SE'N ENS ENVIIN DOS EXEMPLARS SE'N FARÁ LA CRÍTICA

Al correr la ploma

Del mateix modo que'n temps de xafogosa calor retorna alegre y agradosament una ratxada d'aire frescal, aixís Marguerida Xirgu, al trepitjar l'escenari del nostre teatre, ha sigut una alenada d'alegria que'ns ha desvetllat de l'ensopiment que en materia d'art dramàtic ens envolta. Y perdó'nissens lo vulgaríssim y manossejat de la comparansa, en gracia a la seva justesa, Perque, la veritat es que aquí, que's paria tant d'art y que's terra d'artistes, no'n fruim gaire de l'art verdader y menys en ses manifestacions dramática y musical. En aquest punt, fóra d'uns quants que podrien contarse, la cultura de la nostra ciutat está per fer. Per aixó'ns alegrarem de que's donés el teatre a la Xirgu, creguts de que al menys contribuiria a fer compendrer a alguns lo que's l'art dramàtic.

Varem veure per primera vegada a l'actriu catalana, representant *El Rei*, en companyia d'en Jaume Borrás—altre actor molt apreciable de la nostra escena,—y quedarem agradosament sorpresos y admirats del seu treball. Ens passá quelcom de lo que anys endarrera diguerem parlant de l'Enric Borrás ab ocasió de l'estrena de *La Mare eterna*, de l'Iglesias, y judicarem que a la curta o a la llarga, la Xirgu empendria la volada. La tornarem a veure després en una obra de gust ben oposat a l'avans dita, en *Andrónica*, d'en Guimerá, per cert un día en que en el Principal hi havia ben poca gent, y ens entussiasmá el treball de l'artista. Altres actrius, al veure aquella platea enfredorida, sense gaire gent a les butaques y quasi cap llotje ocupada, haurien treballat ab displicencia, de qualsevol manera. Mes élla no. La vegerem treballar ab carinyo, entussiasmada, donada per complert a l'interpretació d'aquella ànima visionaria y enamorada ensemps. Ens recordá dita representació les primeres vegades de les vingudes a Barcelona d'en Novelli y d'en Zacconi, treballant admirablement pels *duecenti* que's prenien la *molestia* d'anar a passar una vetllada deliciosa. Y llavors ens ferem càrrec de la ductilitat del seu talent, que'l mateix li permet fer de noia joveneta, enjogassada, donada a tota mena d'entramaliadures, plena de vivacitat y alegria picant y amostassada, que a encarnar papiers de gran forsa trágica.

Desde llavors l'artista ha anat desarroellant més y més les seves facultats, fentse més artista, si aixís pot dirse, y avui es ja no solsament la millor actriu de la nostra escena regional, sino una de les millors, potser la millor d'Espanya.

D'estatura regular—l'hem vista no més a les taules—, més tirant a baixa que alta, prima, nerviosa, de cara simpática y atraienta, d'ulls vius y expressius, de maneres distingides y elegants, ab sa figura que s'engrandeix omplint tota l'escena, atrau sempre l'atenció de l'espectador. Temperament d'artista, artista de cor, per ro que li hem vist, la judiquem enamorada del seu art, vivint per ell, estanthi entregada tota en cos y ànima: ho diu ben be l'estudi minucios que fa dels personatjes que representa. No's pot dir que'ls domina, car son aquets quins la dominen y l'absorbeixen, de tal manera'ls encarna, ab una veritat extraordinaria, sense exageració ni donant lloc a que se li noti el més lleuger esforç. Ab l'expressió de sa cara, ab les infleccions de sa veu, broda'ls papiers y dibuixa'ls caràcters dels personatjes, matisantlos ab infinitat de detalls.

Jo veig en la manera de la Xirgu, quelcom de l'escola dramática italiana. Y a ben segur que dita actriu ha sentit l'influencia d'aquest estol de companyies estrangeres, italianes y franceses, principalment italianes, que han passat per Barcelona, comensant per la Mariani, y acabant per la Borelli, altre artista jove y de pervindre, de quina recordarém sempre una espléndida *Salomé*. La seva manera de presentarse, el seu modo de dir, ens ho recorden molt, sense que hi vegi una imitació, ans al contrari, desitg de donar a tot una interpretació personal, com ens ho demostrá en *La Dama de les Camelies*, per citar-ne alguna. Certament que aixó l'ha allunyada del teatre que'n podriem dir verament catalá, pero no crec que hi hagi perdut res ni ella ni nosaltres, que d'aquest modo, dona a coneixer a certa classe de públic que no enten altres llengües que la nostre, obres que d'altre manera no veuria. Y en quant a n'ella li ha donat una elegancia, una exquisidés y refinament de gust, que no eren propies de nostres actrius, y a les que si val a dirho, tampoc s'hi presta'l nostre teatre; perque'ls autors en sa majoria han volgut estudiar el ruralisme, y no s'han preocupat gaire de portar a les taules les miseries y debilitats y lluites y passions de la nostre burgesía acomodada també digne d'estudi. L'han criticada

a la Xirgu perque representa t aduccions d'obres franceses y alemanyes. Y qué te que verer si elles l'hi donen medi de lluirse y de treballar admirablement? No les admetem dites obres quan les representen companyies estrangeres? Doncs no hem pas de fer diferencies.

Per acabar aquesta mena de crónica, dirém quelcom de la representació d'*Elektra*, que la feu pera satisfer als *quatre eebes* d'aquí. Que se'ns dispensi lo grolier de la frase. Aixís sentirem que ho deia un senyor, d'aquells que, com alguns altres, no poden veure l'*Elektra*, per crua, descarnada y organyosa y no se quantes coses més, pero, en cambi, poden contemplar, sense sentirse ofesos de la seva moralitar, el descomentament dels *vaudevilles* francesos, y riurer plaxeriosament ab les seves situacions escabroses y xistos plens de picantor. Si fou com deia aquell senyor, els *quatre sebes*, entre'ls quals ens plau comptarmhi, li restem agraits. De la representació de l'*Elektra* en conservarém sempre el recort encisador de les coses belles, de les interpretacions genials y inspirades, la remembransa d'una visió que m'ha fet fruir l'art dramàtic de debó. Jo no se—els d'aquí no saben gaire be res—si altres actrius que haigin fet la susdita obra, la fan tant o més be, més casi es impossible. La Xirgu tingué moments inimitables, d'aquells que no poden superarse. Aquella ànima apassionada semblava realment presa de la follia de la venjantse que furgava'l seu cervell y ho expressá maravellosament, ab un estol de detalls que encantaven. Confesso que ha sigut una de les vegades que he estat més estona en tensió en el teatre, sense deixar de mirar aquell rostre de la protagonista, aont s'hi retratava un cop l'alegria, altres el fàstic, l'amor, l'apassionament, la rabior, ab cambis bruscos, la forsa y vivacitat d'aquells ulls llampaguejants, aquell moures d'un cantó a l'altre, declamant hermosament, omplintho tot ab sa figura esbelta, en quins moiments prenia la plasticitat de gregues estátues...

Ara esperem el *Zazà*. Y si aquell día nota buidor en certs palcos y butaques, no'n fassi cas. Son d'aquells que troven immoral *Zazà*, després d'haverla vist a Barcelona, y que quan van a veure'l, ho fan per la nota d'immoralitat de que l'han volgut envoltar y no pera apreciar el treball, l'interpretació de l'artista, y establir comparanses entre ella y la Mariani, la Rejane o la Borelli per exemple.

ANTONI RIERA

HIELO,

À 25 CÉNIMOS KILO FARMACIA, DROGUERÍA Y PERFUMERIA DE JUAN CARDELÚS E HIJOS

Unificació de Biblioteques

En pobles petits solen haverhi una, dugues, tres persones que cuiden d'organisar una modesta Biblioteca Pública.

Però, les *Societats*, que'n tots els pobles abunden, tenen també les seves encara més modestes Biblioteques. Aquestes *Societats*, culturals o polítiques de nom, y recreatives de fet, conservant y augmentant, a mida que la casualitat s'ho porta, la seva Biblioteca, no fan més que complir el paragraf primer del primer capítol del seu Reglament, que tradicionalment ha de comprendre l'objectiu de la cultura.

La Biblioteca de la Societat, no té lectors, y si'n té son els mateixos de la Biblioteca Pública.

Jo entenc que lo que haurien de fer les *Societats*, seria la cessió de les seves Biblioteques a la Biblioteca Pública; la unió fa la forsa.

Aquesta idea, no es original meua; en el «Segon Congrés d'Ateneos y Associacions de Cultura de Vilanova y Geltrú» va sè motiu d'una polèmica del Sr. Vinardell, qui la feia extensiva a tots els pobles petits, demanant en la seva conclusió única, el nomenament d'una Comissió Organitzadora, que s'encarregués, d'acort ab adherits y corresponsals, de la formació d'aquestes Biblioteques populars.

D'altre banda, limitantnos a lo que en aquest sentit podria y deuria ferse a Olot, aquest dispendi de totes les *Societats* no hauria de sè per cap, una qüestió trascendental y econòmica. La Biblioteca Pública, ja fundada, agraeix igualment y guarda ab la mateixa cura, tot quant se'ls deixa en dipòsit.

Que no'm digui ningú que a la Biblioteca Pública d'Olot ja n'hi ha de llibres, y que'ls que hi ha no'ls llegix ningú. Una Biblioteca, no es un magatzem de llibres nous y vells, es una colecció de llibres seleccionats. Y—es dolorós prò es veridic— en la Biblioteca Pública d'Olot, hi ha ben poca cosa de seleccionat: de particulars generosos, n'hi ha pocs, y de presupost de compra y suscripcions, no s'en ha fet mai cap.

El camí ja está senyalat; hem de fugir de les utopies; les *Societats* olotines, podrien y deuriem, en benefici de la Biblioteca Pública d'Olot, facilitarhi les seves colleccions de llibres, y fins tal volta dispensarli una protecció econòmica, que sempre resultaria el compliment d'una filantròpica missió en favor de l'associació comunal de tots els olotins.

També'm sembla recomanable l'idea de que la Junta Directiva de la Biblioteca, enviés la seva adhesió a la Comissió que treballa en l'obra de fer práctica la ponencia del Sr. Vinardell.

PLOMA.

SUBASTA VOLUNTARIA de dos fincas sitas en el término municipal de Begudá. Tendrá lugar el día 3 SEPTIEMBRE PRÓXIMO, A LAS 11 MAÑANA.

Para condiciones y detalles el Notario de la presente Don Vicente Capdevila.

Apreciacions

No es extrany que'l programa de la convocatòria per oposicions a l'escola d'arts y oficis de

San Feliu de Guixols, produeixi, com era natural, indignació extraordinaria entre'ls artistes olotins, al veure que se'ls barrava'l pas per obter en aqueixes places. Se coloca en el darrer exercici, y d'una manera quasi intel·ligible, lo que hauria d'anar en el exercici primer, per esser lo més principal, lo que quasi per sí sol basta per sapiguer si un opositor te facultats o no per exercir un càrrec d'aqueixes escoles especialíssimes, y diem especialíssimes perque no compremem una escola d'arts y oficis ab un sol mestre, ni creiem que'n aquestes escoles s'hagi d'ensenyar com a preferència, aritmética y álgebra, puig no dubtem de que'n les escoles d'instrucció primaria tinguin per descomtat en ensenyar aquestes materies.

Lo que tindrien que fer, que'ls mestres d'arts y oficis d'aqueixes localitats fossin esculptors, pintors o be dibuixants y aixís es com pot ensenyarse el bon gust y propagarlo en tots els rams d'oficis: instruir els nois que han d'esser obrers o artistes en totes materies elementals que puguin selshi útils; coneixer les disposicions y talent de cada un per poguer mostralshi el camí ont puguin distingirse, sia en arts com en oficis. Y tot aixó ¿cóm pot ensenyarse si fa falta'l coneixement de la figura humana, element imprescindible per totes les arts plásticas? Dirán els autors de la convocatòria, que está inclós l'exercici aquest en el programa; es cert, per no poguerne prescindir, hi es d'una manera casi secundaria. Y els podem fer veure que no hi ha per ont agafarlo.

L'article 3, diu: «3.º Consistirá este ejercicio en la copia de una figura entera del yeso en tamaño que se indique». Es dir que la figura ha de ser entera del cap als peus. Aixó d'entera podia ben estalviar-se el redactor del programa, lo mateix que del *tamaño*. Molt conformes en que digués en la copia d'una figura, com podria ser grega, com el *Gladiador*, la *Venus de Fidias*, el *Faune del platillo*, etz., etz., y més be encara una figura dibuixada d'exactament del natural. Diu, además: «en este ejercicio los señores opositores modelarán un objeto en barro y lo vaciarán en yeso; para ello, primero ejecutarán, debidamente comunicados, un pequeño croquis del mismo, y luego, en el plazo que el tribunal designe, ejecutarán su trabajo». Es dir, dos exercicis ben diferents l'un de l'altre (com d'un ou a un bou), tots dos al plegat, sense sapiguer ab quina classe de motillo te que ser enmotllat l'objecte, y si l'objecte qu'ha d'esser enmotllat no te cap mena de dificultat, ¿cóm pot sapiguer el tribunal si l'opositor sab d'enmotllar?

Però el cas está en que'l practicar aquest exercici no n'hi arribará cap que compregui y dibuixi la figura humana. Aburrits y fastiguejats dels exercicis anteriors, ja s'haurán separat d'aquell lloc que en Belles arts y oficis encara conserva la rutina de l'any quaranta.

A n'en Joan Clará mai l'hi han preguntat a París si sabia d'aritmética y d'álgebra, mai li han exigit res de tot aixó els directors de les grans fàbriques d'Europa, malgrat aixó, el distingeixen per ses aplicacions a l'art industrial.

Dels que a Sant Feliu de Guixols demanen l'escola d'arts y oficis, desitjariem que tinguessin una consulta ab l'entussista per la provincia de Girona, en Miquel Blay, perque poguessin sentir, com hem sentit nosaltres respecte les escoles d'aquesta mena; en Blay, además de modelar estàtues, projecte monuments, modela adornos de tots istils, entént y ha d'entendre en totes les arts decoratives y está molt lluny de totes les rutines y maneres de confeccionar un programa que satisfaguí les aspiracions dels verdaders artistes, dels que son bons y serveixen en totes qualitats per desempenyar escoles d'aquesta classe.

D'ART

VI

Diem a passat tingueu en la Biblioteca Pública la que a continuació de les que donà el Sr. D. Antoni Serra, sobre les «Arts i ceràmica».

Comensà recordant el final de l'anterior y explicant les distintes classificacions que de les ceràmiques s'han fet; entre elles exposà la que per les converses tindria més aplicació, en la que'ls objectes ceràmics queden classificats en porosos y no porosos; aquets últims, tots forosament han d'haver sofert una cuita antes de donarlos hi qualsevol bany de barnís. La ceràmica's pot també classificar en: d'utilitat y de luxe. La primera, que es per altre part la primitiva, no te que respondre més que al fi a que se la destina, aixís un gerro ha de poguer puar be; el modern material sanitari ha d'esser com més llis millor, facilitant aixís la netedat. En quant a la ceràmica de luxe, te d'aspirar únicament a la bellesa, per lo que ha de complir les conegudes condicions d'ordre, proporció y armonia, tant respecte a la forma, com en la decoració pictòrica.

La ceràmica primitiva, en sa forma més rudimentaria, era cuita al sol, servint pera guardar granes. Les formes primitives son en general esferoidals, per satisfer la necessitat de que ab menys superficie tinguessin la màxima capacitat.

Son de notar les proporcions de moltes gerres que se'ns presenten com a copia de les proporcions humanes. Aquesta particularitat ve lligada ab una de llingüística, y aixís anomenem moltes parts d'una gerra ab els mateixos noms del cos humà; diem la boca, el coll, el ventre, el peu... d'una gerra.

Suposem nos que anem a fer un gerro de luxe; ens devem ocupar primerament del seu destí, lo que ens dirá si ha d'esser austero y fort, o be graciós y delicat, o be opulent y magestuós; aquestes tres qualitats ens distingeixen tres ordres arquitectònics clàssics, denominats *dòric*, *jonic* y *corinti*, y que están tractats respectivament per severes rectes, gracioses curves o be ab consorgis, dintre discretes proporcions, de curves y rectes. Els gerros están concebutos dintre cosses geométriques, en els que dominen la grave y seca recta, o be la riallera curva, o la combinació delicada d'aquesta ab aquella. Aquestes formes geométriques son el cilindre y cono, l'esfera y els elipsoides, o, per fi, la combinació d'aquestes dos classes d'elements.

El destí del gerro ens dona tot son caràcter. Además cal tenir en compte la seva estabilitat; aixó sol ens obligará a desistir de moltes coses que no haurien donat la pau a l'esperit que les contemplés.

Per efecte de la estabilitat, una concepció cilíndrica no podrà tenir una alsada desproporcionada a son diàmetre, aixís com una concepció cònica deurá ser més baixa, en general, que una de cilíndrica del mateix diàmetre.

Tindrem present també—sense ferho esdevenir recepte artística—lo bell que fa als objectes el que tinguin una dimensió dominant; per la raó estètica de que's molt difícil de donar interès a una obra d'art si no és declarantnos partidaris d'una forma, d'una entonació, d'una dimensió.

Recordant el seu destí, sabrem si es precís que sigui manejable ab facilitat o si ha de permaneixer fiço; en el primer cas ens serán indispensables unes nances.

Tinguent l'obra concebuda dintre'ls expressats termes, distribuïrem els motius decoratius de manera que's tradueixi l'ordre y la ponderació en que ha sigut fet aital repartiment.

Tinguent l'objecte ja completament definit y decorat de forma, entrem en la decoració per el color. Els colors no han d'esser agrisats; per lo tant serán els unitaris y binaris, dones un color s'agrisa al barrejarlo ab el seu complementari. La raó d'aquesta condició, que no regeix per res en la pintura de superficies planes, está en que una ceràmica reb la llum de manera que sent pintada ab colors no agrisats sols se conserva sense agriar la part en que la llum hi vat

Jerez y Coñacs
REAL TESORO

Representante en Olot:

CERVEZA
VIENA = PILSEN = MUNICH
SOCIEDAD ANÓNIMA DAMM

Representante en Olot: **Emilio Casals y Planas**

GRAN LICOR
Estomacal Bonet

J. NICOLAU Y C.^A

**PINTORS —
DECORADORS**

Se pinten y empaperen habitaciones, rétols, fatxadets y tot lo referent al ram de pintura
Preus molt econòmics

OLOI.—San Bernal, 2. baixos.—OLOI

DRILS Y ALTRES

Articles de la temporada
Grans assortits a preus barats

CAMISERIA : : : :

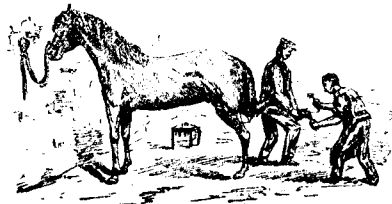
: : : CORBATERIA

COLLS Y PUNYS

PLANXAT ALEMAN

Piu Orri

Sant Esteve, 12. OLOI

**CLINICA VETERINARIA
DE
ANTON TORRENT Y FILL**

Tractament de tota classe d'enfermetats y operacions relatives al bestiar per lo qual compta ab abundant instrumental modern.

Olot, Plassa del Carme (casa Plantalecn)

DOMICILI PARTICULAR Carrer de la Proa 9, pis. 2.º

**ELECTROLOGIA Y
● RADIOLOGIA MÈDIQUES**

carrer dels Dolors n.º 1 chanfrá al de S. Rafel.—OLOI.

DIAGNOSTICS Y TRACTAMENTS

Malalties nervioses : Reumatismes crònics : Fractures : Luxacions : Aneurismes : Artritis : Calcòls lupus : Carcinomes : Hipertrofia (pel moixi abundant) : Cloroanemies : Malalties dels pulmons etc., etc.

Primera instal·lació IDEAL de la província de Girona per fotografia visceral instantània e infinitat de dispositius especials : : : : : :

**LA MODERNA
de Francisco Bartrolí**

Carme, 16. — OLOI

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE
MONTAT AB TOTS ELS
AVENSOS MODERNS

Aquest establiment, el més complert d'aquesta ciutat, ha sigut objecte de grans y importants reformes, les que'l posen al davant dels primers que de sa classe existeixen en tota la província.

ESPECIALITAT EN L'ARREGLO
DEL CABELL Y LA BARBA
HIGIENE ANTISSEPSIA
SERVEI A DOMICILI

**FÁBRICA DE MOSAICOS
HIDRAÚLICOS**

y piedra artificial á precios desde 2.75 ptas. á 5 ptas. metro cuadrado.

de

JULIAN JIMENO

Calle FLUVIA, 11 OLOI.

Solidez y fijeza absoluta en los materiales y en sus colores y barnices.

Esta casa se encarga de la fabricación de artículos especiales, según diseño, á gusto del comprador y garantiza sus productos por el espacio de cuatro años.

Gran economía respecto á los precios de fábrica en Barcelona.

LO POSITIU

GRAN ESTABLIMENT DE SASTRERIA

— DE —

JOAN BELLAPART

9, carrer de S. Esteve 9,

Extens assortit de robes per la temporada.

Trajos desde 20 pessetes per amunt

MODA PARISIÉN

ECONOMIA, GUST, PERFECCIO

Fosfo-Glicokola
DOMENECH

Los Sres. médicos recetan con preferencia á todo otro reconstituyente el **FOSFOGLICO-KOLA DOMENECH** por los resultados positivos obtenidos en la Neurastenia, Inapetencia, Debilidad, Convalescencia y demás enfermedades por denutrición orgánica.

Representante en OLOI:
JUAN CARDELÚS É HIJOS
Farmacia, Droguería y Perfumería
Muestras gratis

BARCELONA

COMPANYIA IMPERIAL REYAL PRIVILEGIADA

**"RIUNIONE ADRIATICA
DI SICURTA,"**

Fundada en 1838, en Trieste (Austria)

Inscrita segons R. O. de 31 de Novembre de 1910, pera la gestió del ram de Segurs-Vida, en el Registre creat en Espanya per la Lley de 14 de Maig de 1908.

Capital social completament desembolsat.

Francs 10.500.000

Pólises-vida en vigor al final de l'any 1911

per Francs 528.414,227

Capitals pagats Segurs-vida durant el

mateix any per Francs 10.325,940

Primes vida. . . . » 21.315,844

Total de reserves al final del any 1911

Francs 170,738,882

Els fondos de la secció-vida están colocats en valors de primera garantia, excluint tota mena de valors industrials.—Dipòsit en el Banc d'Espanya.—Condicions de pólisses lliberrimes.—Combinacions de segurs molt ventajoses.—Primes moderades.

Direcció General pera Espanya: Rambla Catalunya, 1—BARCELONA

Representant en OLOI: Josep Ferrán, Bonayre, 1.